

Länsstyrelsen
Stockholm

Havs
och Vatten
myndigheten

Bilaga 10: Riskanalys - metodexempel

Hur ska bilagan användas?

Bilagan ger exempel på en metod för riskanalys som kan användas för att identifiera risker och möjlig hantering för att förhindra oönskade resultat i vattenplaneringen. Riskanalys är vanligt att göra i projekt, men kan även vara värdefullt i löpande arbeten.

Riskanalyser används för att ta fram underlag och åtgärder för att minimera risker. Hur viktigt det är att hantera risker styrs av två faktorer: hur stor sannolikheten är att problemen inträffar, och hur stor konsekvensen då blir. Riskanalyser kan göras med hjälp av många olika metoder. Denna bilaga ger exempel på ett sätt att identifiera risker, väga samman sannolikhet och konsekvens och beskriva riskhantering.

Att göra en riskanalys

- Identifiera en frågeställning för riskanalysen, till exempel en målsättning.
- Fundera på vilka risker som finns för att ni inte ska kunna nå målet och skriv ner dem. Var konkret och precis.
- När det finns en bruttolista, diskutera punkterna och komplettera dessa eller stryk sådana som inte är relevanta. Ej relevanta risker kan handla om att de mer är spekulation eller oro som kanske har för låg sannolikhet att inträffa så att de inte är värda att ha med i bedömningen. Redan befintliga problem i organisationen är inte heller en risk – de måste beskriva ett framtida hot mot organisationens funktionalitet. Om ni ser att frågeställningen är alltför komplex, bryt ned den i mer avgränsade frågor.
- Gruppera riskerna för enklare sortering.
- Använd Tabell 1 för att placera respektive risk.
 - Bedöm sannolikheten för att en risk ska inträffa.
 - Bedöm konsekvensen för varje händelse.
- När alla punkter satts in i matrisen, resonera och diskutera om det känns rimligt.
- Prioritera bland riskerna. Vilka risker är viktigast att ”ta tag i”? I tabellen ges också förslag på om riskerna ska bevakas, hanteras eller elimineras.

Tabell 1. Exempelbild på riskanalys med förslag på skala för att bedöma konsekvens och sannolikhet.

Konsekvens - stor	Hantera/Bevaka	Eliminera/hantera	Eliminera
Konsekvens - medel	Bevaka	Eliminera/hantera	Eliminera/hantera
Konsekvens - liten	Bevaka	Bevaka	Hantera/Bevaka
	Sannolikhet - låg	Sannolikhet - medel	Sannolikhet - hög

Figur 1 är ett annat exempel från kommunalt bolag som använder riskanalys i sitt vattenarbete. Rödmarkerade risker behöver hanteras medan de gulmarkerade behöver diskuteras. De grönmarkerade behöver troligtvis inte hanteras. Här ingår också lite stöd för att hamna rätt i bedömningen av sannolikhet och konsekvens.

Sannolikhet	Sannolikhets klass (Benämning)					
45 - 100%	Inträffar sannolikt , mycket troligt att den inträffar	5				
15 - 45%	Mjcket trolig , troligt att den inträffar	4				
5 - 15%	Trolig , kan inträffa	3				
2 - 5%	Sällan , bedöms troligen inte inträffa	2				
< 2%	Osannolikt , bedöms inte inträffa	1				
			1	2	3	4
			Obetydlig	Mindre	Stor	Allvarlig
			< 4 v	4 - 12 v	12 v - 8 mån	8 - 24 mån
						Katastrofal
						>24 mån
						Projektförsening (Mån, Vecka)

Figur 1. Exempel på riskmatris med utvecklat stöd för att hamna rätt i bedömning av sannolikhet och konsekvens.

Hantera risker

Nästa steg är att identifiera åtgärder för att hantera riskerna samt utse ansvariga personer (Tabell 2). Notera risk/åtgärd/vem som hanterar risken i en åtgärdslista. Tänk på att det är grundorsaken som ska beskrivas och inte symptomen. Följande nyckelfrågor bör besvaras:

- Vilka förebyggande åtgärder är nödvändiga och tillräckliga?
- Vem är ansvarig för att hantera risken?
- När ska det vara klart och hur följer ni upp?
- Var noterar ni resultatet?

Riskkategorier: Exempel från en kommun som använder riskanalys i sitt vattenarbete

Genom att dela in riskerna i fasta kategorier blir det enklare att värdera och jämföra.

- Kostnader för åtgärd under/överskattas.
- Finns ej konsulter, entreprenörer tillgängliga.
- Finns ej interna resurser tillgängliga.
- Stor avvikelse från dimensionerande reningseffekt.
- Platsen tas i anspråk av annan funktion.
- Erforderliga tillstånd saknas.

Tabell 2. Exempelbild på åtgärdslista för att hantera identifierade risker.

Prioritet	Identifierad risk	Orsakad av (grundorsak)	Påverkan på arbetet	Planerade aktiviteter	Ansvarig för att hantera risk	Deadline
1						
2						
3						
4						
5						
6						